

ЛЕНИН ТУУЫ

ҚКП СОЛТУСТІК ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСТЫҚ КОМИТЕТІНІҢ, ЕҢБЕКШІЛЕР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛЫСТЫҚ СОВЕТІНІҢ ЖӘНЕ ҚКП ПЕТРОПАВЛ ҚАЛАЛЫҚ КОМИТЕТІНІҢ ГАЗЕТІ

№ 196 (9258) | 1953 жылғы 29 сентябрь Сейсенбі | Шығуына 34 жыл
жеке саны 20 тыйын.

Қазақ ССР Жоғарғы Советінің мәжлісі

Қазақ ССР-інің 1953 жылға арналған Мемлекеттік бюджеті туралы және Қазақ ССР-інің 1951, 1952 жылдардағы Мемлекеттік бюджетінің орындалуы туралы

Қазақ ССР Финанс министрі Т. ТӨЛЕБАЕВТЫҢ баяндамасы

Депутат жолдастар! Қазақ ССР Жоғарғы Советінің үшінші сессиясы елімізде коммунизм орнату жолындағы күресте совет халқының саяси және өндірістік белсенділігі жанадан мықтап күшейген жағдайда өткізілді.

Совет халқы Коммунистік партияның дана басшылығымен экономика мен мәдениетті жаңалан мықтап өркендетуді белгілеген және біздің ұлы Отанымыз еңбекшілерінің материалдық әл-ауқатын оған әрі едәуір арттыруды қамтамасыз ететін партияның XIX съезінің тарихи қарарларын ойдағыдай жүзеге асыруда. Бесінші бесжылдықтың өткен әкі жарым жылы ішінде шаруашылық және мәдениет құрылысының барлық салаларында үздік табыстарға қол жетті. Халық шаруашылығының өркендеуі нәтижесінде совет халқының әл-ауқаты мен мәдени дәрежесі жылдан жылға артып келеді.

Қазақстанның еңбекшілері қуатты Совет Одағының барлық халықтарымен бірге Отанның игілігі үшін жанаймай еңбек етіп, коммунистік құрылыстың міндеттерін ойдағыдай жүзеге асыруда.

Республика өнеркәсібінің жалпы өнімі 1952 жылы, 1940 жылмен салыстырғанда 2,9 есе артты. 1952 жылы өгіс көлемі 1940 жылғымен салыстырғанда едәуір көбейді.

Таяуда болып өткен ССРО Жоғарғы Советінің бесінші сессиясы совет халқының құрыштай берік бірлігін, оның Коммунистік партияның төңірегіне тығыз топтасқандығын, шаруашылық және мәдениет құрылысы саласында, Советтік социалистік мемлекеттің қуаттылығын және оның халықаралық беделін бұрынғыдан анағұр-

лым нығайту саласында еліміздің алдында тұрған аса зор міндеттерді аброймен орындауға халықтың берік бел байлап отырғанын бүкіл дүние жүзіне айқын көрсетті.

ССРО Жоғарғы Советінің бесінші сессиясы ССРО-ның 1953 жылға арналған Мемлекеттік бюджеті туралы Заң және ауылшаруашылық салығы туралы Заң қабылдады. ССРО-ның 1953 жылға арналған Мемлекеттік бюджеті және ауылшаруашылық салығы туралы Заң совет халқының өмірлік мүдделеріне толығымен және бүтіндей сай келеді, сонымен бірге Коммунистік партия мен Совет үкметінің еліміздің экономикасы мен мәдениетін оған әрі өркендетуге үздіксіз қамқорлық жасап отырғандығының жарқын бейнесі болып табылады.

Совет Одағының барлық халықтары сияқты, қазақ халқы ССРО Министрлер Советінің Председатели Г. М. Маленков жолдастың ССРО Жоғарғы Советінің бесінші сессиясында сөйлеген сөзін аса зор қанаттанған сезіммен, бірауыздан мақұлдап қарсы алды. Маленков жолдас өзінің сөзінде біздің мемлекеттің ішкі және сыртқы саясатын, өнеркәсіп пен ауыл шаруашылығы саласындағы шұғыл міндеттерді, халықтың материалдық әл-ауқатын оған әрі жақсарту шараларын баяндап, барлық жағынан дәлелден берді.

Міндет мынада: республиканың заводтарында, фабрикаларында, машина-трактор және машина-малшаруашылық станцияларында, совхоздары мен колхоздарында осы аса зор міндеттерді ойдағыдай орындау жолында социалистік жарысты бұрынғыдан да кең өрістетуге керек.

Қазақ ССР-інің 1951 және 1952 жылдардағы Мемлекеттік бюджетінің орындалуының қорытындылары

Депутат жолдастар! Республиканың халық шаруашылығының үздіксіз өркендеуі

Республиканың Мемлекеттік бюджеті

салыстырғанда 2,5 еседен аса азайтылды.

Республиканың Мемлекеттік бюджетінің кірістерін ойдағыдай орындау үшін министрліктердің, олардың жоғары басқармалары мен трестерінің, ведомстволардың басшыларынан, шаруашылық және сауда ұйымдарынан, жергілікті Советтердің атқару комитеттерінен әрбір кәсіпорынның

Қазақ ССР-інің 1953 жылға арналған Мемлекеттік бюджетінің шығыстары

Қазақ ССР-інің 1953 жылға арналған Мемлекеттік бюджеті шығыстарының жалпы сомасынан бюджеттегі барлық қаржының оннан тоғызы дерлік халық шаруашылығы мен әлеуметтік-мәдени шараларды қаржыландыруға жұмсалады. Мұның үстіне, өнеркәсіптің, ауыл шаруашылығының және әлеуметтік-мәдени шаралардың бірқатар салалары одақтық бюджет арқылы орасан зор мөлшерде тікелей қаржыландырылады. Мынаны айтсақ та жеткілікті: 1953 жылы Қазақстандағы күрделі құрылысты қаржыландыру мөлшері одақтық бюджетте ұзақ мерзімді қаржы беретін банктер арқылы 4 миллиард 960 миллион 500 мың сом болу көзделген. Мұнан басқа, мемлекеттік банктің мекемелері рес-

Халық шаруашылығын қаржыландыру шығындары

Мемлекеттік бюджет бойынша көзделген қаржыдан өнеркәсіпті қаржыландыруға 78 миллион 167 мың сом, ауыл шаруашылығын қаржыландыруға 931 миллион 471 мың сом, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылықты қаржыландыруға 82 миллион 627 мың сом, жолау-транспорт шаруашылығы мен байланысты қаржыландыруға 95 миллион 522 мың сом жұмсалады.

Бюджеттен бөлінген қаржымен қатар 1953 жылы республиканың халық шаруашылығына кәсіпорындардың өз қар-

жогары сапалы және белгіленген ассортименті бойынша өнім шығару жөніндегі өндірістік жоспарларды, өнімнің өзіндік құнын келтіту жөніндегі тапсырмаларды, мемлекет алдындағы финансы міндеттемелерін үнемі орындауын қамтамасыз ету, сонымен қатар қаржыны бекітілген смета-лар мен финансы жоспарларына толық сәйкес жұмсау талап етіледі.

республиканың машина-трактор және машина-малшаруашылық станцияларының шығындарын осы жылғы 8 айдың ішінде одақтық бюджеттің қаржысынан 523 миллион 100 мың сом мөлшерінде қаржыландырды.

Бюджеттен бөлінген қаржылардың жоғарыда келтірген цифрлары біздің республиканың халық шаруашылығын оған әрі, бұрынғыдан анағұрлым өркендетуге, еңбегшілердің барған сайын өсіп отырған материалдық-мәдени тілектерін барынша толық қанағаттандыруға Коммунистік партия мен Совет үкметінің үздіксіз қамқорлық жасап отырғандығының айқын белгісі болып табылады.

үір ұлғайтуға, озып техникамен жабдықталған бірқатар жаңа өнеркәсіп орындарын іске қосуға, тұрғын үйлер көлемін анағұрлым арттыруға, тас жолдар мен қара жолдарды ұлғайтып, жақсартуға, қалалар мен селолық жерлерде автобус жүрісін арттыруға, қалалар мен аудан орталықтарын көркейту жөнінде едәуір жұмыстар жүргізуге мүмкіндік береді.

1953 жылы республиканың Мемлекеттік бюджеті бойынша малдәрігерлік, зоотехникалық мекемелерді, агрономиялық

Үстіміздегі жылы мемлекеттік аппараттың жұмысын оған әрі жақсарту мақсатымен министрліктерді және ведомстволарды қайта құру нәтижесінде бұл аппаратты ұстау шығындары азайтылады. Егер 1945 жылы Қазақ ССР бюджеті бойынша мемлекеттік басқару органдарын ұстауға жұмсалған қаржының үлес салмағы бюджет көлемінің 15,7 проценті болған болса, 1953 жылы бұл шығындар 8,8 процент мөлшерінде белгіленіп отыр.

Басқару аппаратын ұстауға мемлекет қаржысын жұмсаған кезде республиканың бірқатар министрліктерінің, трестерінің, кәсіпорындары мен ұйымдарының басшы-

Қазақ ССР облыстарының 1953 жылға арналған бюджеттері

Қазақ ССР Министрлер Советі облыстардың 1953 жылға арналған жергілікті бюджеттерінің көлемін 2 миллиард 499 миллион 237 мың сом мөлшерінде, өткен жылғыдан 7,4 процент артық қабылдады.

Облыстар мен Алматы қаласының бюджеттері кірістері мен шығыстары бойынша мынадай мөлшерде бекітуге ұсынылады. (мың сом есебімен):

Алматы облысы	125.626
Ақмола облысы	134.926
Ақтөбе облысы	128.031
Шығыс Қазақстан облысы	197.094
Гурьев облысы	111.383
Жамбыл облысы	135.949
Батыс Қазақстан облысы	130.325
Қарағанды облысы	248.785
Қызылорда облысы	99.752
Кокшетау облысы	117.024
Қостанай облысы	145.123
Павлодар облысы	120.323
Солтүстік Қазақстан облысы	126.599
Семей облысы	150.798
Талдықорған облысы	138.116
Оңтүстік Қазақстан облысы	250.192
Алматы қаласы	139.191

лары үнемшілдік тәртібін әлі күнге қатаң сақтап отырмайды, смета-штат тәртібінің өрескел бұзылуына жол беріп келеді.

Министрліктердің, ведомстволардың, ұйымдардың басшылары, еңбекшілер депутаттары Советтерінің атқару комитеттері басқару аппаратын маман кадрлармен нығайтуға, оны ұстау жұмысын арзындатуға қажетті шаралар қолдануға тиіс.

Республиканың финансы органдары смета-штат тәртібінің қатаң сақталуын бақылауды күшейтіп, басқару аппаратына қаржы жұмсаудағы ысырақорлыққа қарсы батыл күрес жүргізуге міндетті.

бұзылғандығы және қаржының туралай мақсатқа жұмсалмауы көрсетілген болатын. 1952 жылы Батыс Қазақстан және Қызылорда облыстарында да осындай финансы тәртібін бұзушылықтар болды.

Қостанай облысының жергілікті бюджеттері 1952 жылы кірістері бойынша 94,8 процент орындалды. Осының салдарынан жоспарда белгіленген шаралардың мезгілінде және толық қаржыландырылуы қамтамасыз етілмеді. Бюджеттегі мекемелердің қызметтеріне жалақы жөніндегі бересілер айдан айға қосылып, көп сомаға жетті.

Шығыс Қазақстан облысында 1952 жылы селолық мектептер салуға бюджеттен бөлінген қаржының небәрі 20,7 проценті, Қарағанды облысында — 24,6 проценті, Гурьев облысында — 30 проценті ғана пайдаланылды.

Еңбекшілер депутаттарының облыстық және аудандық Советтерінің атқару комитеттері ауылдық және селолық Советтердің жұмысын жақсартуға әлі де жеткілікті көңіл бөлмей келеді. 1952 жылы ауылдық және селолық бюджеттер кірістері 5-7 процент артық орындалды. Мұ-

социалистік қорды онан әрі молайтуға, Мемлекеттік бюджетті орындауға қолайлы жағдай тудырды.

Қазақ ССР Жоғарғы Советінің бекітуіне ұсынылған есептер бойынша, республиканың Мемлекеттік бюджеті мынадай сом мөлшерінде: 1951 жылы кірістері бойынша — 4 миллиард 249 миллион 132 мың сом, шығыстары бойынша — 4 миллиард 155 миллион 572 мың сом және 1952 жылы кірістері бойынша — 4 миллиард 290 миллион 918 мың сом, шығыстары бойынша — 4 миллиард 167 миллион 985 мың сом болып орындалды. Бюджеттің кірістері шығыстарынан; 1951 жылы 93 миллион 560 мың сом және 1952 жылы 122 миллион 933 мың сом артық орындалды.

Қазақ ССР-інің 1953 жылға арналған Мемлекеттік бюджеті

Депутат жолдастар! Қазақ ССР-інің 1953 жылға арналған Мемлекеттік бюджетін Қазақ ССР Министрлер Советі Қазақ ССР Жоғарғы Советінің осы сессиясының бекітуіне: кірістері бойынша — 4 миллиард 354 миллион 122 мың сом, шығыстары бойынша — 4 миллиард 338 миллион 543 мың сом мөлшерінде, кірістері шығыстарынан 15 миллион 579 мың сом артық ұсынылған отыр.

Қазақ ССР Мемлекеттік бюджетінің шығыстары былай 1952 жылғыдан 4,1 процент артады.

Қазақ ССР-інің 1953 жылға арналған Мемлекеттік бюджеті Қазақ ССР-інің 1953

Қазақ ССР-інің 1953 жылға арналған Мемлекеттік бюджетінің кірістері

Республиканың 1953 жылға арналған Мемлекеттік бюджетінде айналымнан алынатын салықтар және пайдан бөлінетін үлестер түрінде социалистік шаруашылықтан түсетін кірістерді онан әрі арттыру көзделіп отыр.

Айналымнан алынатын салықтан бюджетке 2 миллиард 363 миллион 705 мың сом, өткен жылғыдан 12,5 процент артық, пайдан бөлінетін үлестерден 471 миллион 123 мың сом, немесе 1952 жылғыдан 45,9 процент артық түседі деп көзделді. Кірістердің осы екі түрі бойынша бюджетке түсетін қаржының үлес салмағы 1952 жылғы 56,5 проценттің орнына 65,1 процент болады. Республиканың бюджетіне айналымнан алынатын салықтан және пайдан бөлінетін үлестен түсетін қаржының осындай едәуір арттырылуы өнім шығаруды онан әрі арттыру, товар айналымын ұлғайту, өнімнің өзіндік құнын кеміту, кәсіпорындар мен ұйымдардың рентабельділігін арттыру, шаруашылықтағы қорларды молайту және материалдық қорлар мен ақша қаражаттарын жұмсауда үнемшілдік тәртібін қатаң сақтау жөніндегі тапсырмаға сәйкес жоспарланып отыр.

1953 жылы айналымнан алынатын салық жоспары республика үшін 7 миллиард 120 миллион сом мөлшерінде бекітілген.

Республикалық және жергілікті бюджеттерде көзделген шараларды ғана емес, сонымен бірге жалпыодақтық мемлекеттік шараларды да қаржыландыру айналымнан алынатын салықтың республика бойынша

дардағы сыяқты, социалистік шаруашылықтан түсетін қаржылар болды.

Республиканың Мемлекеттік бюджетінің кірістері 1950 жылмен салыстырғанда 1951 жылы 214 миллион сом және 1952 жылы 256 миллион сом артты.

Жоғарыда келтірілген цифрлар Қазақ ССР Мемлекеттік бюджетінің үдіксіз өркендеп, шығайып отырғанын, ауылшаруашылық жоспары мен республиканың бюджетінде көзделген экономика мен мәдениетті өркендетуге және Қазақстан еңбекшілерінің материалдық әл-ауқатын арттыруға бағытталған зор шараларды қаржыландырудың қамтамасыз етілгенін айқын дәлелдейді.

жылғы халықшаруашылық жоспарына және Коммунистік партия мен Совет үкіметінің халық шаруашылығы мен мәдениет құрылымын онан әрі өркендетуге бағытталған аса маңызды директиваларына толық сәйкес жасалды.

Қазақ ССР-інің 1953 жылға арналған Мемлекеттік бюджеті өнеркәсіпті, ауыл шаруашылығын, тұрғын үй-коммуналдық, жол-транспорт шаруашылықтарын және әлеуметтік-мәдени шараларды өркендету саласында Партия мен Үкімет республиканың алдына қойған міндеттерді жүзеге асыруды қажетті қаражатымен қамтамасыз етеді.

мезгілінде және толық түсуіне байланысты.

Қазақ ССР Жеңіл және тамақ өнеркәсіп министрлігі, Сауда министрлігі, Жол және транспорт шаруашылығы министрлігі кәсіпорындарының төлемдері 1953 жылға арналған бюджетте көзделген пайдан бөлінетін үлестің жалпы сомасының 77,2 проценті болатынын атап көрсету керек. Мұның өзі осы министрліктер мен олардың кәсіпорындарының басшыларына өздерінің мемлекет алдындағы қаржы міндеттемелерін мезгілінде және толық орындау үшін ерекше жауапкершілік жүктейді.

Бюджетте айналымнан алынатын салық пен пайдан бөлінетін үлестерден басқа мемлекеттік және кооперативтік кәсіпорындар мен ұйымдардан 550 миллион 766 мың сом мөлшерінде қаржы түсетіндігі жоспарланып отыр.

Сонымен, республиканың 1953 жылға арналған бюджетінде мемлекеттік кірістер 77,7 процент болады.

Бюджетте мемлекеттік кірістер анағұрлым артып отырғанда, халықтан түсетін қаржы шұғыл азайтылады. Бюджетте мемлекеттік заемдардан түсетін кірістер 203 миллион 680 мың сом болып, немесе 1952 жылмен салыстырғанда 321 миллион 604 мың сом кем көзделді.

ССРО Жоғарғы Советі қабылдаған ауылшаруашылық салығы туралы жаңа Заңға сәйкес, бұл салықтың мөлшері Қазақ ССР бойынша үстіміздегі жылы шамамен 49 процент, ал 1954 жылы 1952 жылғымен

жұмсалады.

Сонымен, республиканың халық шаруашылығына жұмсалатын барлық шығындар 1953 жылы 1 миллиард 809 миллион 184 мың сом болады. 1952 жылмен салыстырғанда осы мақсатқа жұмсалатын шығындар 5,6 процент артады.

Республиканың халық шаруашылығын онан әрі өркендетуге жұмсалады деп белгіленген қаржы 1953 жылы көзгірі өнеркәсіп орындарының өндірістік құзтын едәуір

Әлеуметтік-мәдени шараларға жұмсалатын қаржылар

Әлеуметтік-мәдени шараларға жұмсалатын қаржы 1953 жылы 1952 жылдан 8,7 процент артады. Қаржының мұндай арттырылуы үстіміздегі жылы мектептердің, мәдениет, емдеу және балалар мекемелерінің санын едәуір арттыруға, олардың жабықтарын жақсартып, халыққа қызмет ету ісінің сапасын күшейтуге мүмкіндік береді.

Халық ағарту шараларына 1953 жылы 1 миллиард 684 миллион 354 мың сом, немесе 1952 жылғы жұмсалғаннан 7,2 процент артық қаржы бөлінеді. Осы сомандан жалпыға бірдей оқу мектептерін қаржыландыруға 902 миллион 11 мың сом көзделіп отыр. Бұл қаржы бесжылдықтың аяғында республиканың астанасында, облыстық қалалар мен ірі өнеркәсіп орталықтарында жетіжылдық оқудан жалпыға бірдей орта білім алуға көшуді аяқтау жөнінде партияның XIX съезі алға қойған міндеттерге сәйкес белгіленді.

Республиканың Оқу министрлігінің мектептерінде 1953—54 оқу жылында 1 миллион 263 мың адам оқыптын болады.

Өткен жылдардағы сыяқты, мектептер жанындағы интернаттарды ұстауға көп қаржы — 79 миллион 29 мың сом бөлінгені отыр.

Республиканың 20 жоғары және 102 арнаулы орта оқу орындарын ұстауға, курстар арқылы және жаныпай мамандық үйрететін мектептерде кадрлар даярлауға жұмсалатын қаржы 267 миллион 994 мың сом болып белгіленді. Республиканың бюджетімен қаржыландырылатын жоғары оқу орындарында 1953—54 оқу жылында 13.797 адам, техникумдарда — 34.826 адам оқыптын болады. Жаппай мамандық үйрететін мектептер мен курстарда 40.270 маман даярланады.

Дәрігерлер мен орта дәрежелі медицина қызметкерлерін даярлауға, олардың мамандығын арттыруға 51 миллион 585 мың сом және ауыл шаруашылығы үшін кадрлар даярлауға 81 миллион 678 мың сом бөлінеді.

Ғылыми зерттеу жұмыстарының шығындары 83 миллион 992 мың сом мөлшерінде белгіленді. Мәдени-ағарту мекемелерін ұстауға жұмсалатын қаржы 76 миллион 497 мың сом болады. 1953 жылы республиканың Мәдениет министрлігінің системасы бойынша 1435 кітапхана, 217 клуб, 3033 оқу үйі, қызыл отау және селолық клуб жұмыс істейтін болады.

Іскеру және жөніндегі шараларға 10 миллион 798 мың сом және баспасөзге 49

Басқару ісіне жұмсалатын қаржылар

Мемлекеттік басқару органдары мен сот мекемелерін ұстауға республиканың бюд-

жының шығындылығын арттыруда және мал шаруашылығын өркендетуде қолхоздар мен совхоздарға көмектестіріп пункттер мен лабораторияларды ұстауға көп сом — 93 миллион 235 мың сом көзделіп отыр.

Министрліктердің, ведомстволардың басшылары және еңбекшілер депутаттары жергілікті Советтерінің атқару комитеттері осы қаржыны толық және тиімді пайдалануға күнбе-күн қамқорлық жасап отыруға тиіс.

миллион 472 мың сом қаржы жұмсау жоспарланып отыр.

Республиканың Мемлекеттік бюджеті бойынша денсаулық сақтау және физкультура ісіне жұмсалатын қаржы 737 миллион 306 мың сом болып, 1952 жылғыдан 14,3 процент артады.

Емдеу мекемелерінде қаржы жұмсау нормалары едәуір артады. Осы мақсатпен бюджетте тамаққа, медикаментке, ауруханалар үшін аспаптар мен жабдықтар сатып алуға 39 миллион 900 мың сом мөлшерінде қосымша қаржы бөлу көзделіп отыр. Осы қаржының бәрі республиканың халқына медициналық және санитарлық жағынан қызмет етуді едәуір жақсартуға мүмкіндік береді.

Әлеуметтік қамсыздандыруға және әлеуметтік хауісіздендіруге 222 миллион 816 мың сом, өткен жылғыдан 3,2 процент артық қаржы жұмсалды. Еңбек мүгедектеріне пенсия төлеу жөніндегі шығындар 183 миллион 640 мың сом, демалыс үйлері және еңбек мүгедектері мен Ұлы Отан соғысы мүгедектеріне арналған үйлерді ұстауға 13 миллион 29 мың сом мөлшерінде белгіленді.

Республика еңбекшілерінің әлеуметтік-мәдени тілектерін қанағаттандыруға мемлекеттің орасан көп қаржысы жұмсалып, бұл қаржының соңғы 13 жылдың ішінде 19 миллиард 493 миллион сомға жетуі Коммунистік партияның ұлт саясатының салтанат құрғандығын айқын дәлелі болып табылады, бұл қамқорлықтың арқасында Советтік Қазақстан мәдениет құрылысында зор табыстарға жетті.

Бірақ мынаны айта кету керек: егер халық-ағарту және денсаулық сақтау органдары мемлекет бөлген қаржыны толықпен және тиімді пайдаланған болса, әлеуметтік-мәдени шаралар саласындағы табыстар бұдан анағұрлым артық болған болар еді. Мәселен, 1952 жылы республиканың бюджеті бойынша бөлінген қаржыдан халық-ағарту жұмысына 53 миллион сомнан аса және денсаулық сақтау ісіне 14 миллион сом пайдаланылмай қалды.

Республиканың Оқу министрлігінің, Денсаулық сақтау министрлігінің, Мәдениет министрлігінің және еңбекшілер депутаттары Советтерінің атқару комитеттерінің ұйымдастыру жұмысын күшейтіп, әлеуметтік-мәдени шараларға Үкімет тарапынан бөлінетін қаржының толық және тиімді пайдаланылуын қамтамасыз етуі қажет.

жеті бойынша 380 миллион 671 мың сом көзделіп отыр.

бюджеттері жөніндегі жұмыстарымен 1945 жылмен салыстырғанда бұл бюджеттер үстіміздегі жылы 132,8 процент артты.

Республиканың бірқатар облыстарында бюджеттерді орындауда елеулі кемшіліктер болып отырғандығын атап айту керек. ССРО Одағы Финанс министрі А. Г. Зверев жолдастың ССРО Жоғарғы Советінің бесінші сессиясында жасаған баяндамасында Ақтөбе облысындағы көптеген мекемелер мен ұйымдарда финанстік тәртібінің өрескел

Жоспарларды орындау және шаруашылықта үнемшілдік тәртібін сақтау үшін

Депутат жолдастар! Әрбір кәсіпорын мен әрбір ұйымның шаруашылық және финанстік жұмысын, халық шаруашылығының барлық салаларының жұмысын онан әрі жақсарту, мемлекеттің материалдық қорларын мен ақша қаражатын жұмсауда үнемшілдік тәртібін қатаң сақтау Қазақ ССР-інің 1953 жылға арналған халықшаруашылық жоспары мен Мемлекеттік бюджетін ойдағыдай орындаудың шешуші шарты болып табылады.

Жұртқа мәлім, біздің елде халық шаруашылығын үдіксіз өркендету шаруашылықтың өз қорларының есебінен, ішкі қорлардың есебінен жүзеге асырылады. Социалистік қор жыйнаудың аса маңызды қайнар бұлағы еңбек өнімділігін үнемі арттыру, өнеркәсіп өнімнің өзіндік құнын кеміту және социалистік шаруашылықты жүргізудің негізгі әдісі ретінде үнемшілдік тәртібін сақтау болып табылады. Халықтың әл-ауқатын жақсарту үшін мұның бәрін де шешуші маңызы бар.

Г. М. Маленков жолдас ССРО Одағы Жоғарғы Советінің бесінші сессиясында сөйлеген өзінде былай деп жазды: «Совет халқының материалдық әл-ауқатын оңдау үшін өндірістің барлық салаларында өзіндік құндың төмендеуі мен еңбек өнімділігі артуының шешуші маңызы бар. Кәсіпорындарымызда еңбек өнімділігі неғұрлым жоғары болса, өзіндік құн неғұрлым төмен болса, барлық өнімдер мен товарлардың бағасы да солғұрлым төмен болады, халықтың тұрмыс дәрежесі де солғұрлым жоғары болады».

Республикада белгіленген өндірістік жоспарларды және техникалық-экономикалық сапа көрсеткіштер жөніндегі тапсырмаларды үнемі орындап отырған кәсіпорындар мен халық шаруашылығының салалары аз емес.

Алайда, республика өнеркәсібінің бірқатар кәсіпорындары мен салалары, өнім шығару, еңбек өнімділігін арттыру, өнімнің өзіндік құнын кеміту жөніндегі мемлекеттік жоспарларды, қор жыйнау жоспарларын орындамай келеді.

1952 жылы Қазақ ССР Жеңіл және тамақ өнеркәсіп министрлігінің кәсіпорындары өндіріс жоспарын 26,7 процент орындамай, 95 миллион 214 мың сомның өнеркәсіп және азық-түлік товарларын халыққа кем берді.

Республиканың Жеңіл және тамақ өнеркәсіп министрлігі кәсіпорындарының шаруашылық және финанстік жұмысында елеулі кемшіліктер болуы салдарынан 1952 жылы шаруашылыққа ұқыпсыз қараудан болған ырап 38 миллион 600 мың сомға жетті, қор жыйнау жоспары

тердің шығыстарын орындауға едәуір қышыншылық тудырды.

Республиканың еңбекшілер депутаттарының облыстық, қалалық және аудандық Советтерінің атқару комитеттері шаруашылық пен мәдениетті онан әрі өркендетуде жергілікті бюджеттердің анағұрлым артқан ролін жете бағалаушылықты жетілді жоюға, жергілікті бюджеттерді жасау және орындау ісіне басшылығын күшейтуде тиіс.

43 миллион сом кем орындалды және бюджетке 16 миллион 800 мың сом қаржы берілмей қалды. Осы министрліктің системасындағы көптеген кәсіпорындар былай өзіндік жұмысын жақсартпағаны былай тұрсын, қайта бұрынғысынан да едәуір нашарлатты. Осының салдарынан жылдың алғашқы жартысында кәсіпорындардың 41 проценті өндіріс жоспарын орындамай, 76 миллион сомның өнімін кем берді. Өнімнің өзіндік құнын кеміту жөніндегі тапсырма 10 миллион 360 мың сом кем орындалып, шаруашылыққа ұқыпсыз қараудан тағы да 10 миллион 969 мың сом ырап жасалды. Осының бәрі қор жыйнау жоспарының 11 миллион 400 мың сом орындалмай қалуына әкеліп соқты.

Қазақ ССР Құрылыс материалдары өнеркәсіп министрлігі кәсіпорындарының шаруашылық және финанстік жұмысында да ірі кемшіліктер болып отыр. 1952 жылы осы министрліктің кәсіпорындары өнім шығару жоспарын 90,9 процент, үстіміздегі жылдың алғашқы жартысында — 92,6 процент орындады. Республиканың құрылыстары осы уақыттың ішінде ғана 27 миллион 730 мың дана күйдірілген кірпіш және 704 тонна алебастр кем алды. Бірқатар заводтарда өндіріс қуаттары мен механизмдер толық пайдаланылмайды. Еңбек өнімділігі 1952 жылы 94,7 процент болды. Өнімнің өзіндік құны жоспардағыдан 8 процент артып, шаруашылыққа ұқыпсыз қараудан 3 миллион 500 мың сомнан аса өнімсіз шығын жасалды. Өндіріс жоспарының орындалмауы, өзіндік құнның қымбаттауы және шаруашылыққа ұқыпсыздықтан ырап жасалуы салдарынан республиканың құрылыс материалдары өнеркәсібі жоспарда көзделген 4 миллион 610 мың сом пайданың орнына 1 миллион 928 мың сом зыян келтірді. Бұл өнеркәсіп қор жыйнау жоспарын орындауды былайғы жылдың бірінші жартысында да қамтамасыз етпейді.

Министрліктер мен ведомстволардың басшылары зиянға ұшырайтын кәсіпорындардың болмауы үшін жеткілікті шаралар қолданбай келеді. Мынаны айтсақ та жеткілікті: 1952 жылдың өзінде ғана 298 кәсіпорындар мен ұйымдар (оның ішінде 104 кәсіпшілік артелі мен 39 аудандық өнеркәсіп комбинаты) өз жұмыстарын 72 миллион сомнан асатын зиянмен аяқтады. Бұл кәсіпорындардың жұмысындағы зияндың орны көп жағдайда рентабельді жұмыс істейтін басқа кәсіпорындардың есебінен толықтырылып келеді.

(Соңы 2-бетте).

Қазақ ССР Жоғарғы Советінің мәжлісі

Т. ТӨЛЕБАЕВТЫҢ баяндамасының соңы

(Басы 1-бетте).

Әрбір кәсіпорынның зиянсыз, рентабельді жұмыс істеуін қамтамасыз ететін пәрменді шаралар қолдану қажет. Зиян келтіретін кәсіпорындардың көп болуы шаруашылық-есеп принципінен өрескел бұзатындығын және едәуір дәрежеде Мемлекеттік бюджеттің кірістерін арттыруға қолайсыз әсерін тигізетінін есте ұстау керек.

Республиканың 1953 жылға арналған Мемлекеттік бюджетінде пайдалану бөлігін үлес түрінде және тұтынушылар кооперациясынан алынатын табыс салығы түрінде сауда ұйымдарынан көп қаржы түсетіндігі көзделіп отыр. Республикада товар айналымының жоспарын ойдағыдай орындау айналымнан алынатын салық жоспарын орындауға көмектеседі, ал бұл салықтан түсетін қаржы бюджеттің кірістерінде шешуші орын алады.

Республиканың Сауда министрлігі мен Қазақстан тұтынушылар одағының сауда ұйымдарының жұмысында елеулі кемшіліктер бар екенін айту керек. 1952 жылы және быйылғы жылдың алғашқы жартысында товар айналымының жоспары орындалмады. Товарды тұтынушыға жеткізу ісі нашар ұйымдастырылған, товарлардың едәуір бөлігі ұзақ уақыт бойы базалар мен қоймаларда жатып қалады. Халықтың товарлар жөніндегі тілегі және оның мұқтаждары ойдағыдай зерттелмейді, есепке алынбайды, соның салдарынан бір елді пункттерде товардың запасы көп жыйналады да, басқа бір елді пункттерде халықтың бұл товарлар жөніндегі тілегі қамтамасыз етілмейді. Бірақтар сауда ұйымдарында үнемшілдік тәртібі қатаң сақталмайды, айналым шығындарын азайту жөніндегі тапсырма орындалмайды, талан-тарағға түсушіліктен, шаруашылыққа үкшесіз қарау салдарынан болатын ысыраптарға жол беріледі. Осындай және басқа көп кемшіліктердің салдарынан республиканың Сауда министрлігінің кәсіпорындары 1952 жылы көр жыйнау жоспарын 22 миллион 200 мың сом кем орындап, Мемлекеттік бюджетке пайдалану бөлігін үлесті 17 миллион 600 мың сом кем берді.

Қазақ ССР Сауда министрлігі, Қазақстан тұтынушылар одағы және еңбекшілер депутаттары жергілікті Советтерінің атқару комитеттері сауданы ұйымдастырудағы орын алған елеулі кемшіліктерді жоюға батыл шаралар қолданып, товар айналымы жоспарының және бюджетке қаржы беру жөніндегі міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз етуге міндетті.

Коммунистік партия мен Совет үкметі біздің республиканың ауыл шаруашылығын, оның жетекші саласы — мал шаруашылығын өркендетуге орасан зор көңіл бөліп келеді. Осы мақсатпен жыл сайын мемлекеттің орасан көп қаржысы жұмса-

луда. Өткен жылы одақтық бюджеттен жұмсалған қаржы мен ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының өздерінен жұмсалған қаржыны қосқанда ауыл шаруашылығына жұмсалған қаржы 2 миллиард 83 миллион 9 мың сом болды, ал быйылғы жылы бұл қаржы 2 миллиард 905 миллион 600 мың сом болып белгіленді.

Қазақстанның ауыл шаруашылығы ең жаңа отандық техникамен жабдықталуда. Республиканың машина-трактор және машина-малшаруашылық станцияларында қуатты трактор парктері, 17 мың комбайн (15 футтық комбайнмен есептегенде) және басқа оңдаған мың ауылшаруашылық машиналары бар.

Осының бәрі ауылшаруашылық дақылдарының шығымдылығын арттыруға, қоғамдық мал шаруашылығын өркендетуге, оның өнімділігін арттыруға қолайлы жағдайлар тудырды. Бірақ, республиканың ауылшаруашылық органдары мемлекеттен берілген ақша қаражаты мен қуатты техниканың тиімді пайдаланылуын қамтамасыз етпейді, осының салдарынан ауыл шаруашылығын оған әрі өркендетуге елеулі кедергі келтіретін ірі кемшіліктер болып отыр.

Қазақ ССР Ауыл шаруашылығы және дайындау министрлігінің совхоздары күрделі құрылысқа бөлінген көп қаржыны жылдан жылға пайдаланбай келеді. Соның екі жылдың ішінде мал қораларын және басқа құрылыстар салуға, энергетикалық жабдықтарға бекітілген бюджет қаржысынан 45 миллион сомдай қаржы пайдаланылмай қалды, ал оның бер жағында совхоздардың мал қораларымен қамтамасыз етілуі өте жеткіліксіз.

Көптеген совхоздар үнемшілдік тәртібін сақтамайды, материалдық және ақша қаражаттарын артық жұмсауға жол береді, ал мұның өзі өнімділік пен мал шаруашылығы өнімдерінің едәуір қымбаттауына және көп зияндау болуына әкеліп соқтырды. 1952 жылы республиканың совхоздарында нақты өндірілген өнімнің өзіндік құны мал шаруашылығы бойынша жоспардағыдан 125 миллион сом, егін шаруашылығы бойынша — 86 миллион сом жоғары болды.

Машина-трактор және машина-малшаруашылық станциялары қарамағындағы машиналардың қуатын толық пайдалануды қамтамасыз етпейді. Олардың көпшілігі машина-трактор паркін сақтауда және ұстауда салақтыққа елжынады. Осы себептен 1952 жылы 1745 трактор, 2194 комбайн және басқа көптеген ауылшаруашылық машиналары жұмысқа қатыспады. 1953 жылдың алғашқы жартысында МТС-тер 1.161 тонна жанармайды артық жұмсады. Тракторлар мен ауылшаруашылық машиналарын жөндеуге артық жұмсалған қаржы 9 миллион 100 мың сомға жетті, трактор жұмыстарының өзіндік құнының қымбаттауы 7 миллион 557 мың сом болды.

Совет Одағының Коммунистік партиясы Орталық Комитетінің жағында болған сентябрь Пленумы республиканың ауыл шаруашылығына, әсіресе оның жетекші саласы — мал шаруашылығына басшылық етудегі елеулі кемшіліктерді қатты сынғады. Орталық Комитеттің Пленумы қабылдаған «ССРО ауыл шаруашылығын оған әрі өркендету шаралары туралы» қаулыда еліміздің өтіншілігі мен мал шаруашылығын шұғыл өркендетудің нақты жолдары көрсетілді.

Орталық Комитет Пленумының қарарлары Қазақстанның барлық партия, совет және ауылшаруашылық органдарының барлық еңбекшілерінің қоғамдық мал шаруашылығын өркендетіп, оның өнімділігін арттыру, ауылшаруашылық дақылдарының шығымдылығын арттыру күресіндегі істерінің жауынгерлік программасы болып табылады.

Біздің міндетіміз Совет Одағының Коммунистік партиясы Орталық Комитетінің сентябрь Пленумының қарарларын ойдағыдай орындауға бағытталған ұйымдастыру жұмысын жедел өрістетуде болып отыр.

Депутат жолдастар! Жоғарыда баяндалғанындай, республиканың 1953 жылға арналған Мемлекеттік бюджетінде халық шаруашылығы мен мәдениет құрылысын оған әрі өркендетуге орасан көп қаржы жұмсау көзделген. Министрліктерден, ведомстволардан және жергілікті Советтердің атқару комитеттерінен бюджеттің кірістерін мезгілінде және толық орындап қана қоймай, сонымен бірге мемлекет қаржысын тиімді және үнемді пайдалану талап етіледі.

Кейбір министрліктердің, ведомстволардың басшылары және еңбекшілер депутаттары Советтерінің атқару комитеттері тарапынан ойдағыдай бақылау жасалмауы салдарынан мемлекет қаржысына жұмсауда ысырапкерлікке, қаржыны көп жұмсауға, финансе тәртібін өрескел бұзуда жол берілетін фактілері әлі де аз емес. 1952 жылы финансе органдары халық ағарту мекемелерінде 5 миллион 500 мың сомның және денсаулық сақтау мекемелерінде — 3 миллион 900 мың сомның заңсыз, сметадан тыс жұмсалғандығын анықтады. Бірақтар мекемелерде штаттан тыс қызметкерлер ұсталып, көтеріңкі ақы төленіп, басқару аппаратын ұстауға арналған сметадағы қаржының көп мөлшерде артық жұмсауына жол берілген.

Министрліктер мен олардың жоғары басқармалары, трестері, ведомстволар, еңбекшілер депутаттары жергілікті Советтерінің атқару комитеттері, кәсіпорындардың, ұйымдар мен мекемелердің шаруашылық-финансе жұмысына анағұрлым іскерлікпен көңіл бөліп, олардың мемлекет қаржысын дұрыс пайдалануын бақылауды күшейтуге тиіс. Экономика, есеп жұмыстарының, әсіресе, ішкі ведомстволық бақылаудың сапасын жақсартып, осы ма-

ңызды учасктортерді тәжірибелі және істе сыналған мамандармен нығайту қажет.

Шаруашылық жоспарларды орындау, ішкі қорларды пайдалану және үнемшілдік тәртібін сақтау жолындағы күресте финансе органдары зор роль атқарады. Бірақ, республиканың финансе органдары кәсіпорындардың, халық шаруашылығы салаларының экономикасын әлі де қанағаттанғысыз зерттеп, кәсіпорындардың шаруашылық-финансе жұмысындағы кемшіліктерді мезгілінде ашпайтынын, бухгалтерлік есептер мен баланстарға мезгілінде және сапалы талдау жасауға ойдағыдай көңіл бөлмейтінін мойындау керек. Осының салдарынан олар кәсіпорындар мен ұйымдардың өндіріс жоспарларын мен товарлар өткізу жоспарларын орындауына, кәсіпорынның рентабельділігін арттыруға бағытталған нақты ұсыныстар жасамайды, демек мұндай ұсыныстарды жүзеге асырмайды.

Финансе органдары мен банктер барлық кәсіпорындар мен ұйымдардың шаруашылық және финансе жоспарларын орындауын, олардың бюджет алдындағы міндеттемелерін мезгілінде және толық орындауын, мемлекет қаржысын жұмсауда үнемшілдік тәртібін қатаң сақтауын бақылап отыруды батыл күшейтуге тиіс.

Депутат жолдастар! Министрлер Советі Жоғарғы Советтің бекітуіне ұсынған Қазақ ССР-інің 1953 жылға арналған Мемлекеттік бюджеті республикамыздың еңбекшілерінің түбірлі мүдделеріне бүтіндей және толығымен сай келеді. Ол — Коммунистік партия мен Совет Үкметінің социалистік экономика мен мәдениетті үздіксіз өркендетуге, совет халқының әл-ауқатын арттыруға бағытталған саясатын бейнелейді. Партия мен үкметтің саясатын ойдағыдай жүзеге асыру жұмысына табы мен қолхосшы шаруалардың одағын, еліміздің халықтарының достығын және бүкіл советтік қоғамның моральдік-саяси бірлігін бұрыштыдан анағұрлым нығайтады, социалистік мемлекеттің экономикалық қуаты мен қорғаныс қаблетін, совет халқының материалдық әл-ауқаты мен мәдени тұрмыс дәрежесін бұрынғыдан да жоғары көтереді.

Министрліктердің, ведомстволардың және Советтердің міндеті мынада: шаруашылықты ұқыптылықпен, іскерлікпен жүргізіп, өндіріс экономикасының мәселелеріне қатты көңіл бөліп, мемлекеттік тәртіпті нығайтып, 1953 жылғы халықшаруашылық жоспары мен бюджеттің ойдағыдай орындалуын қамтамасыз ету керек.

Советтік Қазақстанның еңбекшілері Коммунистік партияның басшылығымен 1953 жылғы халықшаруашылық жоспары мен Мемлекеттік бюджетті ойдағыдай орындау үшін барлық күшін жұмсап, елімізде коммунизм орнату ісіне өзінің лайықты үлесін қосады, бұған ешқандай күмән жоқ. (Қолшапалақтау).

Мал шаруашылығына қамқорлықты күшейте түсейік

Мал шаруашылығын өркендете береміз

СОКП XIX съезінің қарарларында ауыл шаруашылығының жетекші салаларының бірі мал шаруашылығын барынша өркендетіп, оның өнімділігін арттыру — мал шаруашылығы қызметкерлерінің басты міндеті екендігі айтылды. Бұл міндетті ойдағыдай орындау жолында Тоқшын совхозының коллективі айта қаларлықтай жұмыстар істеді. Атап айтқанда мал саны көбейіп, сапасы жақсарды, одан алынатын өнім де арта түсті.

Совхозда мал басы үнемі төл есебінен өсіп келеді. Көзір жылқы мен шошқа өсіру жоспары асыра орындалды. Қарамағал өсіру жоспары орындалуға жақын. Алынған төл де шығынсыз өсірілуде. Төл өсіруге бұзау күтушілердің еңбегі сүйсінерліктей. Төл күтушілер Нефедова, Колесникова жолдастарды бүкіл совхоз коллективі мақтан етеді. Олар бірнеше жылдан бері бұзау күтуші болып істеп, бұдан мол тәжірибе алды. Олар қарамағындағы төлдердің күтімсіне ерекше көңіл бөліп, бұзаудың тұздік сайын саймақ қосуын нормадағыдан да асырып отырды.

Көзір совхоздағы малдардың қоңы өте жақсы. Бұған жайылымды жерлерді дұрыс пайдалану зор әсер етті. Мұның өзі оның өнімділігін арттыруға жағдай жасады. Сыйырдан сүтті көп алу мақсатымен жаздың ыстық күндерінде сауын сыйырларға екіне жоңышқа шөп берілді. Бұл өзінің тиісті нәтижесін көрсетті. Сыйырлардан сүт мол сауылды. Алдыңғы қатарлы сауыншы Әдірашитова жолдас өзіне бекітілген әр сыйырдан 2441 литр сүт алды. Сауыншылар Васильева, Петрунича, Клячкова жолдастар да жоспардан тыс сүт сауып, жақсы табыстарға жетті. Совхозда мемлекетке сүт тапсырудың айлық, тоқсандық жоспарлары үнемі асыра орындалып келеді.

Мал қыстату маусымын үлгілі өткізуге әзірлік жұмысы ерте бастан қолға алынды. Соның нәтижесінде малға керекті жемшөп жеткілікті дайындалды. 48 мың центнер шөп шабылып, маяланды, 22 мың центнерден аса шөп күрленді. Шөп шабу жоспары артығымен орындалса да, бұл жұмыс әлі де жүргізілуде. Концентрат азығы өткен жылғыға қарағанда біржарым есе артық дайындалды. Егілген жемістамырлы шөптің шығымы мол болып, оның әр гектарынан 138 центнер

Ферманың жұмысы неге нашар

Көзір мал фермалары алдында өте зор міндеттер тұр. Демек, ферма қысқа барлық жағынан әзір болулары керек. Осы тұрғыдан алып қарағанда Жамбыл атындағы колхоздың (Октябрь ауданы) ірі қара мал фермасындағы жұмыс неге нашар

өнім алынды. Етінің сабаны мен топаны жыйналып, маялануда.

Совхоз егін ору, мемлекетке астық тапсыру жоспарын мезгілінен бұрын орындады. Мұның өзі мал азығын қораларға тасып алуға көп күш бөлуде мүмкіншілік туғызды. Шөп шабуда 3 трактор, 35 көлік арбасы жұмыс істеп жүр. Олар күн сайын 650 центнерден астам шөп тапсырды.

Малға кең, жылы, жарық қоралар өзірлеудің маңызы өсе алынып, бұған ерекше көңіл бөлінуде. Бұрынғы 26 мал қорысының 20-сы жөндеуден өтті. Ескі қораларды жөндеу жағында аяқталады. Жаңадан жүз бұзаулық төл үйі, 150 мал орналасатын сыйыр қора және шошқа қорасы салынып жатыр. Бұл жұмысқа тағайындалған адамдар өнімді еңбек етуде.

Фермадағы еңбекті көп тілейтін жұмыстарды механизациялау ісі қолға алында. Қысқы уақытта фермада 5 азық буландырып және бірнеше шөп тұратыштар іске қосылды. Бұлар жөнделіп болды.

СОКП Орталық Комитеті Пленумының «ССРО ауыл шаруашылығын оған әрі өркендету шаралары туралы» қаулысында елімізде мал шаруашылығының артта қалып келе жатқандығы айтылды. Пленум, мұнымен қатар, бұдан былай мал шаруашылығын өркендету берудің зор программасын белгілеп берді.

Пленум қаулысында атап көрсетілген кемшіліктер бізде де орын алып келе жатқандығын мойындауымыз керек. Мәселен, фермадағы еңбекті көп тілейтін жұмыстарды комплексті механизациялауды өлі де болса қанағаттанғысыз жүргізілуде және сүт саууда сауыншылардың барлығы бірдей жақсы көрсеткіштерге жетіспей жүр.

Біздің алдымызда тұрғын басты міндет — осы кемшіліктерді тез арада жойып, Пленум қаулысында көрсетілген міндеттерді іс жүзінде асыру жолында бар күш-мүмкіншіліктерді пайдалану, мал қыстату маусымын үлгілі өткізу, мал басын көбейтіп, сапасын жақсарту, олардан алынатын өнімді арттыру.

Біздің совхоз коллективінің бұл міндеттерді аброймен орындайтыны сөзсіз.

М. МЕЙІРБЕКОВ,
Тоқшын совхозының директоры.

Депутат Қ. ОСПАНОВТЫҢ сөзі

Депутат жолдастар! СОКП Орталық Комитеті сентабрь Пленумының қаулысы ауыл шаруашылығын оған әрі өркендетіп, дамытудың кең программасы болып табылады. Коммунистік партия таяудағы екі-үш жыл ішінде ауылшаруашылық өнімдерінің молшылығын жасап, жеңіл өнеркәсіпті шикізатпен толық қамтамасыз ету міндетін қойып отыр.

СОКП Орталық Комитеті Пленумы қаулысының біздер, қазақстандықтар үшін ерекше зор маңызы бар. Орталық Комитеттің Пленумы Қазақ ССР-інде ауыл шаруашылығының және әсіресе, мал шаруашылығының елеулі артта қалғандығын атап көрсеткендігі мәлім.

Біздің жұмысымыздың сыналуды әбден дұрыс. Солтүстік Қазақстан облысын мысалға алайық. Астық дайындау жоспарын өткен жылғыдан 20 күн бұрын орындадық, алайда, облыс соңғы бірқатар жылдар бойы егін шығымдылығы жоспарын орындауға жетісе алмай келеді. Көптеген колхоздар мен совхоздарда егіншіліктің мәдениеті төмен. Сондықтан да біз картоп, овощ, жеміс тамырлы өсімдіктер сияқты аса маңызды дақылдардан мейлінше төмен өнім алып жүрміз. Жыл сайын артта қалып жүрген шаруашылықтар аз-ғана алдыңғы қатарлы шаруашылықтардың көлемесінде қалып келеді.

Кәзір облыстың партия, совет және ауылшаруашылық органдары партияның Орталық Комитеті сентабрь Пленумының

қарарларын жүзеге асыру жөнінде нақтылы шаралар белгілеуде. 390 агроном, зоотехник, механик партияның шақыруына жауап беріп, МТС-терге, колхоздар мен совхоздарға жұмысқа баруға тілек білдірді. Олардың ішінде бұрын ауыл шаруашылығында көп жылдар істеген техник Шавшин жолдас, Галин жолдас, электр механигі Суздальев жолдас, агроном Балашев жолдас және басқалары бар.

СОКП Орталық Комитеті Пленумының қарарларымен жігерленген колхозды деревня еңбекшілері 1954 жылдың өзінде дөңді дақылдардың әрбір гектарынан 15—17 центнерден өнім алу үшін еңбектенуде. Облыстың колхоздары мен совхоздары кәзірдің өзінде игерілген егін алаңдарының өнімділігін арттыру есебінен алдымыздағы жылы мемлекетке астықты быйылғыдан біржарым есе артық тапсыруға мүмкіншілік алып отыр.

Бізге өз пайдалануындағы жер мөлшерінде егіс көлемін едәуір арттыра алатын колхоздар мен совхоздар аз емес. Бұл—астықтың, картоптың, овощ пен басқа дақылдардың жалпы өнімін арттырудың қосымша қайнар көзі болып табылады. Ендігі бір жағдай. Біздің облысымызда колхоздар мен совхоздардың ауыспалы егінсіне еңбей қалған өнімді көп беретін жерлер бар. Біз оларды меңгеру міндетін қойып отырмыз.

Солтүстік Қазақстанның колхоздары мен совхоздарының қоғамдық өнімді мал

шаруашылығын өркендетуге зор мүмкіншіліктері бар. Алайда, бізде шаруашылықтың бұл саласы бәрінен де артта қалып отыр. Сыйыр мен жылқы өсіру жөнінде біз 1928 жылғы дәрежеге, ал, қой өсіру жөнінде 1941 жылғы дәрежеге де жетіспегендігіміздің өзін-ақ айту жеткілікті. Қоғамдық мал шаруашылығы жайының мұнша қанағаттанғысыз болуының себебі—ен алдымен малды бағып күтуді ұйымдастырудың нашарлығынан. Облыстың колхоз, совхоздары малдың төл есебінен өсуін қамтамасыз ете алмай, мал шаруашылығын өркендетудің мемлекеттік жоспарын және мемлекетке мал шаруашылығы өнімдерін тапсыру жоспарын жылдан-жылға орындай алмай келеді.

Республикада біздің облысымыз мал шаруашылығының ең өнімді аймағы болып есептеледі. Ал, бізде әрбір 100 гектар шабындыққа (колхоздар бойынша) небары 5 бас ірі қара малдан ғана келеді, оның ішінде 1,2 сыйыр, 14 қой, ешкі, 1,2 шошқа және 2 құстан келеді, ал, мал шаруашылығы өнімін (100 гектар шабындық бойынша) мына мөлшерде ғана тапсырып жүрміз: 2 центнер ет, 7 центнер сүт, 0,17 центнер жүн және 119 жұмыртқа. Мал шаруашылығы, әсіресе, ірі қара мал өнімінің мейлінше төмен болуы себебі біз мал шаруашылығы мәселесімен үстірт шұғылдандық, мал өсіру структурасын бұрмаладық, аналық мал басын сақтамадық. Осының салдарынан сауын сы-

йыр басы 1933 жылы 31 процент, 1941 жылы 25,7 процент, 1953 жылы небары 23 процент қана болды. Қой мен мегежін жөнінде де жағдай осындай.

СОКП Орталық Комитеті сентабрь Пленумының қаулысын орындай отырып, аналық малдарды бағып, күтуді және төлдерді сақтауды жақсарту жөнінде шаралар белгілен жатырмыз. Біз таяудағы 2-3 жылда сауын сыйыр санын 40 процентке дейін жеткізуді есептен отырмыз.

Малдың өнімділігін арттыру мәселесін шешу үшін тек аналық малдарды көбейту ғана жеткіліксіз. Малдың тұқымын асыздандыру, мал шаруашылығы мәдениетін арттыру мәселелерін де шешу қажет. Облыстың алдыңғы қатарлы колхоздары мен совхоздары кәзірдің өзінде әрбір сауын сыйырдан 4 мың литр сүт сауып, әрбір қойдан 3-4 килограмға дейін жүн қырқып жүр. Мамлют асыл тұқымды мал совхозы әрбір сауын сыйырдан орта есеппен 3800 литрге дейін сүт алуда, совхоз бийылары жылы 4 мың литр сүт саумақ.

СОКП Орталық Комитеті сентабрь Пленумының қарарларын жүзеге асыра, алдыңғы қатарлы шаруашылықтардың тәжірибелеріне сүйене отырып, біз облыстың ауыл шаруашылығындағы және әсіресе, мал шаруашылығындағы жағдайды таяудағы екі жылда шұғыл жақсартамыз.

Барлық қорды іске қосамыз

ҚЫЗЫЛОРДА. (ҚазТАГ). Қызылорда облысының колхозшылары мен механизаторлары СОКП Орталық Комитеті Пленумының қаулысын орасан зор қанағаттанғандық сезіммен және ауыл шаруашылығын оған әрі өркендету жөнінде партия алға қойған міндеттерді ойдағыдай орындауға әзірлікпен қарсы алды. Сырдария ауданының Жамбыл атындағы колхозының председатели Ким жолдас былай деп мәлімдеді:

— Біздің колхоз — көп салалы ірі шаруашылық. Быйыл ерте егілген дөңді дақылдар мен күріштің өнімі жоспардағыдан артық болды. Картоптың шығым-

дылығы да жоспардағыдан екі есе дерлік артты. Бахша дақылдарының әр гектарынан 500 центнер өнім жыйнадық. Қоғамдық мал өсіру жоспары да барлық түліктен асыра орындалды.

СОКП Орталық Комитеті Пленумының қаулысын талқылай келіп, біз барлық қорларды іске қосуға, әсіресе, овощ шаруашылығына ерекше көңіл болуді ұйғардық. Алдағы жылы картоп егісінің көлемін үш есе ұлғайтамыз. Быйынғы жылдың тәжірибесі ерте отырғызылған картоптың әр гектарынан жүз мың сомға дейін табыс алуға болатындығын көрсетті. Картоптан босаған

жерді басқа дақылдарға пайдаланып, одан тағы бір рет өнім алуға болады. Парник шаруашылығын жасау белгіленді. Мал шаруашылығының өнімділігін арттыру мақсатын көздеп, Әулиеата тұқымды 170 қашар мен үш тайынша бұқа сатып алдық. Бұлар үшін стандартты жаңа қора салынып, жоғары сапалы шөп, малазықтық қызылша, жақсы сүрленген жемшөп бөлінді. Сауын малын азықтандыру, бағып-күту жұмысы жақсартылуда. Жемшөп қоры қажетті мөлшерден анағұрлым артық. Барлық қоғамдық мал жылы қораман, бұ-

кіл қыс бойына жететін азықпен қамтамасыз етілді.

Біз егіннің шығымдылығын арттыру есебінен астықтың жалпы өнімін молайтуды алдымызға міндет етіп қойдық. Быйыл 50 гектар жерге күріштің «дубовский» сорты себілді. Осы участке күріштің шығымдылығы басқа участктерден гөрі едәуір жоғары болды.

Бізге басқа қорлар да аз емес. Кәзір күріш жыйнаумен қатар, алдағы жылғы егінге берік негіз қалап, зяб жұртудамыз. Ауыспалы егістік жер жоспарлауға.

Мамандар МТС-ке қайтып баруда

АҚТӨБЕ. (ҚазТАГ). Ақтөбе ферросплав зауыдының партия комитетіне электрод заттары цехының жұмысшысы партия мүшесі Константин Петрович Колесниктен арыз түсеті. Ол өзінің арызында былай деп жазған:

«Партияның шақыруына жауап ретінде МТС-те тұрақты жұмыс істеуге қайта барғым келеді. Мені Ақтөбе облысындағы Мартөк машина-трактор станциясына жіберуді өтінемін».

Ауыл шаруашылығының ондаған мамандары—облыстың өнеркәсіп орындарын

да істейтін тракторшылар, комбайншылар, участоктық механиктер, агрономдар өз мәңділығы бойынша жұмыс істеу үшін ауыл шаруашылығына қайтып баруға тілек білдірді. Ферросплав зауытында жеті адам, Оренбург темір жолының Ақтөбе бөлімшесінде—бес адам селода тұрақты жұмыс істеуге баратын болды. Хромтау рудниктерінде, Шалқар паровоз депосында және басқа кәсіпорындарда істеген көптеген комбайншылар мен тракторшылар МТС-терге қайтып баруда.

Бұл сұраққа мынадай жауап беруге болады. Еңалдымен мұнда еңбек ұйымдастыру ісі нашар. Сауыншылар жетіспейді. 22 сауыншының орнына 12 сауыншы ғана жұмыс істейді. Сондықтан әрбір сауыншы күніне 12-14 сыйыр сауудың орнына, 20 сыйырма дейін сауады.

Сыйыр сауу осындай нашар ұйымдастырылғандықтан фермада сүт дайындау жоспары ай сайын орындалмай келеді. Мәселен, Айбарша Кеңжалина, Кәтеш Күлікова сияқты сауыншылар күндік нормаларын бір рет те орындаған емес. Оның үстіне сауылған сүттің есебі дұрыс жүргізілмейді, оның талан-таражға түсуіне жол беріледі.

Фермада бұзаулардың күтімі де төмен. Жас бұзауларға азық мезгілімен берілмейді. Бұзауларды бағып, күтуге колхоз басқармасы әлі күнге тұрақты адам тарапайндалмай келеді. Мұнда малды жайып, семиртетін, сүтті көп алатын ең шешуші айлар осындай жауапсыздықпен өтуде.

Жаңадан салынатын қоралардың құрылысы, ескі қораларды жөндеу ісі қолға да алынбаған. Оның біразы көң-қыйдан тазартылған да жоқ. Бұзаулар көбінесе, саздың, қыйдың үстінде жатады.

Мал қораларын жөндеу кезекке қойылуда

Преснов ауданындағы «Красное знамя» колхозында ауылшаруашылық жұмыстарының бәрін де бір-бірімен ұштастыра жүргізуге күш-мүмкіншіліктер әбден жетеді. Бірақ, аял не, колхоз басшыларының іске біржақты ғана басымылық жасауларының салдарынан мұнда мал қыстатуға әзірлік жұмыстары нашар жүргізіліп келеді.

Колхоздың мал фермаларындағы бұрыннан пайдаланылып келген қоралардың бірде-бірі әлі күнге дейін жөндемей ашық-тесік күйі тұр. Қой тұратын қоралардың қыйы тазартылмаған. Жас төлдерді күтетін үйлер де жөндеуден өткізілмеген. Оның үстіне мұнда төл қорасы жеткіліксіз. Малшыларға арналған тұрғын үйлерді де жөндеудің жайы осындай. Тұрғын үйлердің еден тактайларын кім-көрінген алып кеткен. Осыған қарамастан колхоз басшылары қораларды, тұрғын үйлерді жөндеу ісін шын мәнінде ұйымдастырмай, жайбарақат отыр.

Жаз айларында, әсіресе, қойларды жайылымдарда бағу дұрыс ұйымдастырылмаған. Бұл кәзірдің өзінде қойлардың күйінің төмендеуіне әкеліп соғып отыр.

жанына тасу жұмыстарын ойлап отырған ешкім жоқ. Осы күнге дейін мал қыстайтын орындарға бірде-бір арба шөптің тасылмауы осыны дәлелдейді.

Фермада жұмыстың нашарлап кетуіне ферма меңгерушісі Күлікков жолдас тікелей кінәлі. Өйткені, ол арқаны кенге салып, ферманың жұмысына нашар басымылық жасап жүр. Ол фермада оқта-текте ғана болады, көбінесе колхоз орталығында жүреді.

Бұл фермада үгіт-бұқаралық жұмыстары да нашар. Үгітшілер фермада сирек болады. Малшылар арасында социалистік жарыс шарты ұйымдастырылмаған.

Колхоз басшылары фермадағы осындай елеулі кемшіліктерді көрмей отыр дегуге бола ма? Әрине, жоқ. Солай бола тұрса да, олар ферманың жұмысына нақтылы басымылық етпей келеді.

Колхоздағы бұл сияқты кемшіліктер аудан басшыларына да көптен мәлім. Дегенмен, аудан басшыларының да бұл колхозға тиісті көмек болмай келеді. Олар бұған енді қашанға дейін төзер екен?

Ғ. ТАЙМАСОВ.

Ол-олма, ондаған қой қотыр болған. Солай бола тұрса да, қойларға зоотехникалық-малдәрігерлік емдеу шаралары жүргізілмей келеді.

Мал қыстатуға әзірліктің және мал бағудың нашар болып отырғанына колхоз басқармасы, оның председатели Сулов жолдас қыжылар емес. Сулов жолдас «Мал қораларын жөндеуге әлі уақыт бар, мына егін жұмыстары ыңғайлансын...» деумен келеді. Ал, ферма меңгерушілері қораларды жөндеу жұмысын ұйымдастыруды өздері басқармай, колхоз председателинің «нұсқауын күтумен» жүр.

Малдың қолда күтілуіне көп уақыт қалған жоқ. «Красное знамя» колхозының басшылары мал қораларын әрі тез, әрі сапалы жөндеуді, дайындалған мал азықтарын қыстауларға тасуды шұғыл қолға алып, мал қыстату маусымына әзірлікті қамтамасыз етуге тиіс.

С. ТЕМЕШЕВ.
Ж. ДҮЙСЕКЕЕВ.

Редактор Ғ. МҰХАМЕДЖАНОВ.

Республиканың ауылдары мен селоларына жұмысқа баратын мамандардың кеңесі

Осы жылғы 26 сентабрыде ҚКП Орталық Комитетінде колхоздар мен совхоздарға, МТС-терге, ММШС-тер мен ММС-тарға түпкілікті қызметке баруға тілек білдірген Алматы қаласының бір топ мамандарының кеңесі болды. Кеңеске Алматының кәсіпорындары мен мекемелерінде жұмыс істейтін 70-ке жуық инженерлер мен зоотехниктер, агрономдар мен механиктер, тракторшылар мен комбайншылар

қатысты. Олар колхоздар мен МТС-терде істелетін жұмыстар туралы пікір алысып, бірнеше тілектер білдіресті.

ҚКП Орталық Комитетінің секретары Ж. Шахметов жолдас селолар мен ауылдарға баратын мамандардың СОКП Орталық Комитетінің сентабрь Пленумы белгілеген орасан зор міндеттерді орындау күресінде табысқа жетулерін тіледі. (ҚазТАГ).

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕСІ: Қазақ ССР, Петропавл қаласы, Петренев көшесі, 92-үй. ТЕЛЕФОНДАР: редактор — 1-86, редактордың орынбасары — 1-59, секретариат — 1-33, партия бөлімі — 0-22, ауылшаруашылық және өнеркәсіп-транспорт бөлімдері — 2-36, тілшілер бөлімі — 3-39, корректорлар бюросы — 4-39, Газет баспасы — 5-53, газет табыс етілмесе — 1-19 телефон арқылы сөйлесуге болады.